

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในงาน ตำแหน่งการสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็งกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ต่อการสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในงาน ตำแหน่ง การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง กับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพและศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ประสบการณ์ในงาน ตำแหน่ง การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง ที่ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

สมมติฐานของการวิจัย ครั้งนี้คือประสบการณ์ในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ บุคลิกภาพที่เข้มแข็งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพและประสบการณ์ในงาน ตำแหน่ง การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) เลือกเฉพาะพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนแห่งนั้นมาไม่น้อยกว่า 1 ปี แบ่งตามขนาดของโรงพยาบาลชุมชนคือ 10 เตียง, 30 เตียง, 60 เตียง, 90 เตียง และ 120 เตียง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป เครจซี่ และมอร์แกน จำนวนประชากร 12,256 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 375 คน และเมื่อคำนวณความสัดส่วนของโรงพยาบาลชุมชนแต่ละขนาดได้ 32 โรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่แจกแบบสอบถาม 450 คน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 440 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ ส่วนที่ 2 เป็นแบบวัด

การสนับสนุนทางสังคมของพยาบาลวิชาชีพจำนวน 25 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม
บุคลิกภาพที่เข้มแข็งของพยาบาลวิชาชีพจำนวน 48 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจ
ในงานของพยาบาลวิชาชีพจำนวน 20 ข้อ ซึ่งทั้งหมดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความร่วมมือจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่งคืนผู้วิจัย ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 7 กรกฎาคม 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2544 แบบสอบถามที่ส่งจำนวน 450 ฉบับ ตามการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาลชุมชนแต่ละขนาด และแต่ละโรงพยาบาลตาม สัดส่วนโดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 440 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97 ของแบบสอบถามที่ส่งทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences) for window 98 version 10 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณเพิ่มเติมแปรเป็นขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีอายุระหว่าง 31-40 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57 รองลงมาคืออายุระหว่าง 20-30 ปีคิดเป็นร้อยละ 36 อายุระหว่าง 41-50 ปีคิดเป็นร้อยละ 6 และอายุระหว่าง 51-60 ปีคิดเป็นร้อยละ 1 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาคือสถานภาพสมรสโสดคิดเป็นร้อยละ 45 ตำแหน่งส่วนมากมีตำแหน่งเป็นพยาบาลประจำการคิดเป็นร้อยละ 70 และตำแหน่งหัวหน้าตึกหรือหัวหน้างานคิดเป็นร้อยละ 30 ประสบการณ์ในการทำงานส่วนมากมีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 1-10 ปีคิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาคือประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 11-20 ปีคิดเป็นร้อยละ 44 และประสบการณ์การทำงานระหว่าง 21-30 ปีคิดเป็นร้อยละ 3 ขนาดของโรงพยาบาลชุมชนที่ปฏิบัติงานส่วนมากปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียงคิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาเป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด 60 เตียงคิดเป็นร้อยละ 22 โรงพยาบาลชุมชนขนาด 90 เตียงคิดเป็นร้อยละ 12 โรงพยาบาลชุมชนขนาด 10 เตียงคิดเป็นร้อยละ 10 และโรงพยาบาลชุมชนขนาด 120 เตียงคิดเป็นร้อยละ 4 วุฒิทางการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 98 รองลงมาคือการศึกษาระดับปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 2

2. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการสนับสนุนทางสังคมบุคลากรภาพที่เข้มแข็งและความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกโดยรวมรายด้านและรายข้อพบว่า

2.1 ศึกษาการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ย 5.35 หมายความว่า พยาบาลวิชาชีพได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า

ด้านความใกล้ชิดสนิทสนมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 5.68, SD = 0.80$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับสูงทุกข้อรายการ รองลงมาคือด้านมีผู้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 5.42, SD = 0.81$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับสูงทุกข้อรายการ ด้านการได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 5.33, SD = 0.67$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อรายการส่วนมากอยู่ในระดับสูง 4 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ด้านความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 5.26, SD = 0.68$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับสูง 4 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ข้อรายการ และด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.06, SD = 0.73$) โดยอยู่ในระดับสูง 3 ข้อรายการ อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อรายการ

2.2 ศึกษาบุคลิกภาพที่เข้มแข็งของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.45 ($\bar{X} = 3.45, SD = 0.32$) หมายความว่าพยาบาลวิชาชีพมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านความยึดมั่นอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.87, SD = 0.41$) เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับสูงมาก 1 ข้อรายการ ระดับสูง 14 ข้อรายการและระดับปานกลาง 3 ข้อรายการ ด้านควบคุมสถานการณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18, SD = 0.41$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับสูง 5 ข้อรายการ ระดับปานกลาง 8 ข้อรายการ ระดับต่ำ 3 ข้อรายการ และด้านความท้าทายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21, SD = 0.37$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าด้านความท้าทายอยู่ในระดับสูง 5 ข้อรายการ ระดับปานกลาง 5 ข้อรายการและระดับต่ำ 3 ข้อรายการ

2.3 ศึกษาความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ย 3.75 ($\bar{X} = 3.75, SD = 0.42$) หมายความว่าพยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ความพึงพอใจภายในมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.89, SD = 0.40$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับสูงทุกข้อรายการ รองลงมาคือด้านความพึงพอใจทั่วไปอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.75, SD = 0.42$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับสูง 18 ข้อรายการ ระดับปานกลาง 2 ข้อ

รายการและด้านความพึงพอใจภายนอกมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.53, SD = 0.57$) เมื่อพิจารณา รายชื่อพบว่าอยู่ในระดับสูง 4 ชื่อรายการ ระดับปานกลาง 2 ชื่อรายการ

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ประสบการณ์ในงาน ตำแหน่ง การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็งกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน สังกัด กระทรวงสาธารณสุขพบว่า

3.1 ประสบการณ์ในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความพึงพอใจในงานของพยาบาล วิชาชีพ ($r = .14$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.2 ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับความพึงพอใจในงานของพยาบาล วิชาชีพ ($r = .21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.3 การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความ พึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r = .37$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.4 บุคลิกภาพที่เข้มแข็งมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความพึงพอใจ ในงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r = .38$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.5 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณ (multiple regression) พบว่า กลุ่มตัวแปร 3 ตัวได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง ตำแหน่ง สามารถ ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวง สาธารณสุข โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) .22 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ของตัวแปรทำนายในคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมสามารถทำนายความ พึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตำแหน่ง สามารถ ทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) พบว่า การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง และ ตำแหน่ง สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งตัวทำนายที่มี ความสำคัญมากที่สุดคือ การสนับสนุนทางสังคม ($Beta = .37$) รองลงมาคือ บุคลิกภาพที่ เข้มแข็ง ($Beta = .26$) และตำแหน่ง ($Beta = -.17$) ตามลำดับ

ดังนั้นสมการทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.771 + .25 (\text{การสนับสนุนทางสังคม}) + .34 \text{ บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง} \\ - .15 \text{ ตำแหน่ง}$$

สมการทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = .37 (\text{การสนับสนุนทางสังคม}) + .26 (\text{บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง}) - .17 (\text{ตำแหน่ง})$$

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้พิจารณาตามวัตถุประสงค์ คือระดับการรับรู้ต่อการสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง ประสิทธิภาพในงาน ตำแหน่ง กับความพึงพอใจในงานรวมทั้งศึกษาถึง การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง ประสิทธิภาพในงาน ตำแหน่ง ที่ร่วมกันทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยแยกอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ระดับการรับรู้ต่อการสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง และความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ

1.1 ระดับการรับรู้ต่อการสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการได้รับความเอาใจใส่ การเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว มีคนใกล้ชิดที่ทำให้อบอุ่นปลอดภัย ได้ช่วยเหลือคนที่ต้องการความช่วยเหลือ ได้รับคำแนะนำในการวางแผนแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูงเกี่ยวกับการได้รับความเอาใจใส่ การเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว มีคนใกล้ชิดที่ทำให้อบอุ่นปลอดภัย ได้ช่วยเหลือคนที่ต้องการความช่วยเหลือ ได้รับคำแนะนำในการวางแผนแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ตลอดจนได้ติดต่อกับคนที่มีคุณค่า ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีลักษณะโครงสร้างเครือข่ายของกลุ่มเป็นสังคมต่างจังหวัด ความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มเครือญาติและกลุ่มที่ไม่ใช่เครือญาติ เช่น เพื่อน ผู้ร่วมงาน ดำเนินไปอย่างใกล้ชิดสนิทสนมมีความรักใคร่ผูกพันกัน และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (31-40 ปี) คิดเป็นร้อยละ 57 ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ มาก มีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมในสังคมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับ ยกย่องนับถือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และลักษณะงานที่ปฏิบัติในโรงพยาบาลชุมชนมีการพัฒนาบุคลากรในด้านการให้คำแนะนำอบรมให้ความรู้ในด้านการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ๆ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษารับรู้ต่อการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กังสดาล สุทธิวิธรรค์ (2535, บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมในพยาบาลวิชาชีพในหออภิบาลผู้ป่วยหนักโดยใช้เครื่องมือวัดแบบเดียวกันพบว่า การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูงเล็กน้อย และสอดคล้องกับการศึกษาของ

อัจฉริยา ปทุมวัน (2534, บทคัดย่อ) ศึกษาในผู้ดูแลเด็กป่วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวเฉียบพลัน ชนิดลิมโฟไฟบลาส

1.1.1 ความใกล้ชิดสนิทสนม ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพได้รับความใกล้ชิดสนิทสนมอยู่ในระดับสูง ซึ่งค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือพยาบาลวิชาชีพมีใครคนหนึ่งรักและเอาใจใส่ ($\bar{X} = 5.86$, $SD = 1.15$) ทั้งนี้พยาบาลจะใกล้ชิดสนิทสนมกับเพื่อนร่วมวิชาชีพมากเพราะปฏิบัติงานอยู่ในกลุ่มวิชาชีพเดียวกันและพักในที่พักที่ทางโรงพยาบาลจัดให้ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน มีระดับการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกัน มีความสนใจร่วมกัน มีระบบค่านิยมร่วมกัน ทำให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนความรู้สึกที่มีต่อกัน ซึ่งฮิลเบิร์ต และอัลเลน (Hilbert and Allen, 1985, pp. 48-52) ได้กล่าวถึงการได้รับความใกล้ชิดสนิทสนมว่าเป็นพฤติกรรมโดยทั่วไปที่ไม่มีทิศทางแน่นอน อาจแสดงออกด้วยการรับฟังอย่างสนใจ แสดงความรู้สึกยกย่องเอาใจใส่ดูแลและแสดงความเข้าใจซึ่งทำให้พยาบาลวิชาชีพรู้สึกว่าเป็นที่รักและได้รับการดูแลเอาใจใส่จึงรับรู้ถึงความใกล้ชิดสนิทสนมอยู่ในระดับสูง

1.1.2 มีผู้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพรับรู้ด้านมีผู้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำอยู่ในระดับสูง จากข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือพยาบาลวิชาชีพสามารถพึ่งพาวินิจฉัยเพื่อนฝูงได้เมื่อมีปัญหา ($\bar{X} = 5.54$, $SD = 1.42$) ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติการพยาบาลเป็นการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วยรุ่นพี่รุ่นน้องที่มีความผูกพันกันสูง มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ พยาบาลใหม่จะปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การนิเทศของพยาบาลที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือพยาบาลหัวหน้าหรือผู้ป่วย ผู้ตรวจการ เมื่อมีปัญหาจะได้รับการช่วยเหลือและแนะนำ ซึ่งการทำงานเป็นทีมเป็นความพยายามทำให้กลุ่มสามารถเรียนรู้ วิธีการวินิจฉัยปัญหาเพื่อปรับปรุงความสัมพันธ์ในการทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งความสัมพันธ์เหล่านี้จะมีผลโดยตรงต่อการทำงานให้เสร็จตามเป้าหมาย (สุนันทา เลาพันธ์, 2534, หน้า 156) และการทำงานร่วมกันจำเป็นต้องมีการพึ่งพาระหว่างกัน มีความไว้วางใจช่วยเหลือกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกกันและกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคง รู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับของสังคม ทำให้การมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและมีความหมายขึ้น และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ว่า เมื่อพยาบาลวิชาชีพเจ็บป่วยจะมีคนให้ คำแนะนำในเรื่องการดูแลตนเอง ($\bar{X} = 5.30$, $SD = 1.24$) เนื่องจากเป็นสิ่งที่พยาบาลวิชาชีพดูแลตนเองได้จึงต้องคำแนะนำในเรื่องนี้น้อยกว่าเรื่องอื่น ๆ

1.1.3 ได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่ต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีดังที่ ไชแสง ขวศิริ (2528, หน้า 1) ได้กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้เจริญก้าวหน้า ต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะวิชาชีพให้เด่นชัด โดยพัฒนาขอบเขตความรับผิดชอบพัฒนาอำนาจหน้าที่ทางการ

บริการ การจัดการให้เอื้ออำนวยต่อการบริการ พัฒนาเอกลักษณ์แห่งวิชาชีพอันเป็นสิทธิในการพิจารณาดำเนินการและควบคุมตนเอง ซึ่งการพัฒนาให้สำเร็จต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมีอิสระ ความสามารถในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลดี ซึ่งสิ่งต่าง ๆ นี้ต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญศรี ชัยชิตามร (2534, บทคัดย่อ) พบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้าและผู้ช่วยและเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับสูง และบังอร โสฬส และอัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล (2539, บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่าผู้บริหารที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุดมีความพึงพอใจในการทำงานและมีประสิทธิผลในการทำงานมากที่สุด ซึ่งตรงกับแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมและขบวนการกลุ่มซึ่งกล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ของบุคคลภายในกลุ่มเกิดจากการกระทำร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม ผลของการสร้างปฏิสัมพันธ์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิก เช่น ถ้ามีพยาบาลใหม่เข้ามาทำงานพยาบาลคนนั้นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกลุ่มเพื่อพัฒนาการบริการให้ได้มาตรฐาน

1.1.4 ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพรับรู้ถึงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการที่พยาบาลวิชาชีพรับรู้จากสมาชิกในครอบครัวว่าพยาบาลวิชาชีพเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้ ($\bar{X} = 5.83$, $SD = 1.06$) ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพทราบว่าตนเองมีคุณค่าจากการประเมินปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างในสังคมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นประจำวัน ซึ่งการพยาบาลเป็นงานที่ช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยและญาติเพื่อช่วยให้หายหรือทุเลา ก็ทำให้ผู้ช่วยเหลือมีความภาคภูมิใจและสำนึกในคุณค่าของตนเอง ซึ่งมาสโลว์ (Maslow, 1970, p.11) กล่าวถึงความสำนึกในคุณค่าของตนเองว่า เป็นการประเมินคุณค่าของตนเองจากการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นก่อน บุคคลจึงจะเริ่มนับถือตนเองและเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากบุคคลได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกาย มีความมั่นคงปลอดภัยได้รับความรักและความเป็นเจ้าของ แล้วมนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จและมีความภาคภูมิใจในตนเองอีกทั้งต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะส่งผลให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้ว่าตนเองมีศักยภาพมีความสามารถ มีประโยชน์ต่อสังคม และรับรู้ความมีคุณค่าในตนเอง บุคคลรอบข้างมีส่วนช่วยในการสร้างความสำนึกในคุณค่าตนเองในระดับสูงเป็นอย่างมาก ทั้งพ่อแม่ ญาติพี่น้อง สามีภรรยา เพื่อนร่วมงาน ครู สอดคล้องกับการศึกษาของ (ภาวิณี ธนบดีธรรมจารี, 2540, หน้า ค) ซึ่งศึกษาความสำนึกในคุณค่าของตนเองของพยาบาลจิตเวช โรงพยาบาลสมเด็จพระยา พบว่า พยาบาลจิตเวช โรงพยาบาลสมเด็จพระยามีความสำนึกในคุณค่างานตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 117.61$, $S.D = 11.54$)

1.1.5 การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพรับรู้ถึงระดับการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือพยาบาลวิชาชีพให้เวลากับคนที่มีความสนใจตรงกัน ($\bar{X} = 5.31$, $SD = 1.07$) ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะอาชีพของพยาบาลเป็นอาชีพที่ปฏิบัติงานในกลุ่มวิชาชีพเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ประกอบด้วยรุ่นพี่รุ่นน้องที่มีความผูกพันกันสูง ซึ่งไวส์ (Weiss, 1974, pp. 17-26) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในสังคม (social interaction) ว่าทำให้บุคคลมีโอกาสผูกมิตรกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมด้วยกัน ทำงานร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ที่คล้ายกัน การปฏิสัมพันธ์จะทำให้มีการรับข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์และความคิด ถ้าขาดการสนับสนุนชนิดนี้จะทำให้บุคคลแยกตัวออกจากสังคมและรู้สึกเบื่อหน่ายในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ ชมนาด วรรณพรศิริ (2535, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจากการสนับสนุนทางสังคมของพยาบาลโรงพยาบาลพระพุทธชินราช พิษณุโลก พบว่าพยาบาลรับรู้เกี่ยวกับการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในระดับปานกลาง ซึ่งเกี่ยวข้องกับทฤษฎีกระบวนการอิทธิพลทางสังคม กล่าวถึงบุคคลในกลุ่มสังคมว่าจะต้องผ่านกระบวนการทางสังคม ซึ่งทำให้บุคคลได้รับความรู้ ทักษะและสามารถปรับตัวเข้ากับสมาชิกในสังคมนั้น ๆ กระบวนการอิทธิพลทางสังคมได้แก่ กลุ่มสังคมที่บุคคลมารวมกันในสังคมที่ตนเกี่ยวข้องด้วย เช่น เพื่อนบ้าน ครอบครัวหรือกลุ่มอาชีพ ซึ่งกลุ่มจะมีอิทธิพลควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคม หากไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้จะถูกสังคมนั้นลงโทษถ้าปฏิบัติตามจะได้รับการยกย่อง (บุญเยี่ยม ตระกูลวงศ์, 2530, หน้า 565-567)

1.2 บุคลิกภาพที่เข้มแข็งของพยาบาลวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่าบุคลิกภาพที่เข้มแข็งของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง พยาบาลวิชาชีพที่มีบุคลิกลักษณะมีความต้องการทำงานมาก ตื่นเต้นที่จะอยู่กับบุคคลที่ทราบว่าเขาจะทำอะไรต่อ ไม่รู้สึกอึดอัดถ้าถูกขอร้องให้หยุดงานชั่วคราวเพื่อช่วยงานอื่น ทั้งนี้เนื่องจาก พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อเผชิญกับความเครียดหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดี และพยาบาลวิชาชีพเป็นเพศหญิงซึ่งจะมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งสูงกว่าเพศชาย จากการศึกษาของแฮนเนอร์ และมอร์ริสซี (Hannah & Morrissey, 1987, pp. 339-344) ได้กล่าวถึงแนวคิดบุคลิกภาพที่เข้มแข็งว่า บุคลิกภาพที่เข้มแข็งมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการปรับตัว บุคลิกภาพที่เข้มแข็งสูงจะมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและให้แหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีอยู่อย่างเหมาะสม ผลทางอ้อมคือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งสูงจะรับรู้ถึงสิ่งเร้าได้ตรงตามความเป็นจริงและสามารถเลือกใช้วิธีเผชิญปัญหา รวมทั้งแสวงหาแหล่งประโยชน์มาสนับสนุนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของแมคครามิค และคณะ (McCramic, et al. 1987 cited in Lambert & Lambert, p. 95) ว่าพยาบาลซึ่งมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง จะรับรู้ต่อสถานการณ์ที่เป็นความเครียดได้น้อยกว่า และมีความรู้สึกเหนื่อยหน่ายน้อยกว่ากลุ่มพยาบาล ที่มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งน้อยกว่า ถึงแม้ว่าบุคลิกภาพที่เข้มแข็งของพยาบาลวิชาชีพ จะอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายด้าน ผลการวิจัยพบว่า

1.2.1 ความยึดมั่น มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทั้งนี้เนื่องจาก พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนมีความมุ่งมั่น มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานและเห็นคุณค่าในตนเองจากการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งพบว่าพยาบาลวิชาชีพได้รับการสนับสนุนทางสังคมในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูงจึงส่งเสริมให้มีขวัญและกำลังใจที่จะกระทำงานให้สำเร็จด้วยความมุ่งมั่นให้บรรลุเป้าหมายโดยสามารถเผชิญต่ออุปสรรคหรือแรงกดดันต่าง ๆ ได้ดี ซึ่งมีพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อที่ว่าชีวิตส่วนใหญ่ทำแต่สิ่งมีประโยชน์และมีความหมาย ($\bar{X} = 4.17, SD = 0.61$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพมีความมุ่งมั่นเชื่อในคุณค่าของสิ่งที่ตนทำอยู่ สอดคล้องกับการศึกษาของ อัมเรศน์ ชาวสวนกล้วย (2534, หน้า 118) ศึกษาบุคลิกภาพที่เข้มแข็งของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยพบว่า บุคลิกที่เข้มแข็งด้านความยึดมั่นอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 75.31 ซึ่ง บิกบี (Bigbee, 1985, pp. 51-56) ได้กล่าวถึงความยึดมั่นว่า เป็นความสามารถในการเชื่อในสิ่งที่ เป็นความจริงตามลำดับความสำคัญ และความน่าสนใจในสิ่งที่บุคคลนั้นกระทำและสนใจที่จะฝึกฝนควบคุมสถานการณ์ของตนเองและสถานการณ์ทางสังคมของบุคคลนั้น ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทุกสถานการณ์ของชีวิต บุคคลที่มีลักษณะยึดมั่นจะทราบว่าควรเกี่ยวข้องกับสถานการณ์อย่างไร คิดใหม่ ๆ (recognition) เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและความสำคัญในการกำหนดเป้าหมายและสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต และเห็นคุณค่าของงานว่ามีความสามารถในการตัดสินใจ จะได้รับประโยชน์จากการที่เขาสามารถปรึกษาผู้อื่น และมีทักษะและความสามารถในการเผชิญปัญหาได้สำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชนก ศุขไกร (2541, หน้า 99) ได้ศึกษาบุคลิกภาพที่เข้มแข็งกับการเผชิญปัญหาของวัยรุ่นซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าบุคลิกภาพที่เข้มแข็งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเผชิญปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .274, p\text{-Value} < .01$)

1.2.2 ควบคุมสถานการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือพยาบาลวิชาชีพคิดว่าการวางแผนล่วงหน้าจะช่วยลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ($\bar{X} = 4.47, SD = 0.63$) ทั้งนี้เนื่องจากงานพยาบาลเป็นงานที่ให้บริการสุขภาพแก่สังคมเพื่อยกระดับสุขภาพให้แก่บุคคลโดยการปฏิบัติให้สอดคล้องกับทีมสุขภาพ โดยพยาบาลต้องบริหารจัดการให้เกิดการประสานงานในทีมสุขภาพ และทีมพยาบาลเพื่อประสานให้เกิดการทำงานร่วมกันความคาดหวังของผู้ร่วมงานในทีมสุขภาพ การเรียกร้องของผู้รับบริการ ก่อให้เกิดการบริหารจัดการและต้องตัดสินใจที่เหมาะสมทันต่อเหตุการณ์รวมทั้งให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติด้วยสิ่งเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้พยาบาลต้องควบคุมเหตุการณ์ให้บรรลุเป้าหมาย ผู้รับบริการและทีมสุขภาพเกิดความพึงพอใจ ภายใต้ความเชื่อที่ว่าบุคคลสามารถควบคุมหรือมีอิทธิพลต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยบุคคลที่มีความสามารถควบคุมว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ คิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดจากโชคชะตาหรืออำนาจของผู้อื่น และเชื่อว่าการกระทำของตนเองสามารถจัดการกับความเครียดได้มอง

ความเครียดเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง (Kobasa, Meddi, & Kahn, 1982, pp. 168-177) ในเรื่องบุคลิกภาพที่เข้มแข็งและความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลเฉพาะผู้หญิงพบว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งสูงจะมีความเหนื่อยหน่ายต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของริช และริช (Rich & Rich, 1987, pp. 64-66) เรื่องบุคลิกภาพที่เข้มแข็งและความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลเฉพาะ ผู้หญิงพบว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งสูงจะมีความเหนื่อยหน่ายต่ำและ ทอพอฟ (Topf, 1989, pp. 179 - 186) ศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพที่เข้มแข็งความเครียดจากอาชีพและความเหนื่อยหน่ายใน พยาบาลที่ทำหน้าที่ในหน่วยภาวะวิกฤต พบว่า บุคลิกภาพที่เข้มแข็งสามารถทำนายความเครียด จากอาชีพและความเหนื่อยหน่ายได้

1.2.3 ความท้าทาย มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือพยาบาลวิชาชีพคิดว่ามีเสรีภาพไม่รู้สึกคับข้องใจและมีความสุข ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.92$) ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพเป็นบุคคลที่มองการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นความท้าทายและ เป็นโอกาสในการเติบโต ทำให้มีการสร้างวิสัยทัศน์ในอนาคตและกล้าเสี่ยงในการสร้างนวัตกรรมใหม่ เพราะการปฏิบัติงานของพยาบาลในปัจจุบันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิมที่ทำตามคำสั่งมา เป็นการพัฒนาคุณภาพโดยบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะและตัดสินใจ ในการทำงานร่วมกับสมาชิกในทีม และต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่ง พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2536, หน้า 118-120) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางการพยาบาลว่ามนุษย์และ งานเป็นของคู่กัน มนุษย์สร้างงาน และงานก็สร้างมนุษย์เช่นกัน งานจะไม่หยุดนิ่งยอมเปลี่ยนแปลง ไปได้ เมสภาพแวดล้อมที่แปรเปลี่ยน งานต้องดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้ง ต้องก้าวไปข้างหน้าสู่สิ่งที่ ดี กว่าเดิมเสมอ มนุษย์จึงต้องมีความคิดและสมองเปลี่ยนได้โดยนัยเดียวกันคือเพื่อการสร้างสิ่งที่ดีกว่า ขึ้นไปเรื่อย ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นี้เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของพยาบาลวิชาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของอัมเรตน์ ชาวสวนกล้วย (2534, หน้า 162) พบว่าพยาบาลประจำการมี ความท้าทายอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ความพึงพอใจในงาน ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจในงาน อยู่ในระดับสูง ในเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงในงานที่ทำ การช่วยทำสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่น การแนะนำ ผู้อื่นในการทำงาน ความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็จที่ได้รับจากงาน ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานอยู่ในช่วง 1 - 10 ปี และ 11 - 20 ปี (ตารางที่ 4) ซึ่งเป็นช่วงเวลาใน การทำงานที่นานพอสมควรทำให้มีความสามารถปรับตัวเข้ากับงานและปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของซิมป์สัน (Simpson, 1985, p.14 อ้างถึงใน สมลักษณ์ สุวรรณมาลี, 2539, หน้า 57) พบว่าพยาบาลวิชาชีพพึงพอใจในงานมากขึ้นตาม ประสบการณ์ที่ ปฏิบัติงาน พยาบาลเกิดความพึงพอใจในความสำเร็จในการทำงาน การยอมรับ นับถือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ การบริหารงาน

สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความช่วยเหลือของผู้ร่วมงานและหัวหน้างาน ความสามารถของผู้บังคับบัญชา การได้รับการส่งเสริมให้ทำงานที่ใช้ความสามารถก่อให้เกิดความภาคภูมิใจรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาพัญญ ปาณะวัฒน์พิสุทธิ (2539, หน้า 61) พบว่าความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนเขต 8 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และอัครี จิตต์ภักดี (2536, บทคัดย่อ) พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐและ เอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยความพึงพอใจในงานที่ศึกษาแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจในงานแต่ละด้านพบว่า

1.3.1 ความพึงพอใจภายใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พยาบาลวิชาชีพมีโอกาสในการช่วยทำสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่น ($X = 4.10$, $SD = 0.57$) ทั้งนี้เนื่องจาก พยาบาลวิชาชีพมีโอกาสรับผิดชอบงานเกี่ยวกับผู้ป่วยโดยตรงได้ใช้ความรู้ความสามารถในการดูแลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับผู้ป่วยอย่างเต็มที่ และนโยบายของพยาบาลประจำการต้องนิเทศงานแก่ผู้ร่วมงาน ต้องพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเองในบางครั้ง มีโอกาสเสนอความคิดเห็นของตนใน การทำงาน เมื่อได้รับการตอบสนองในทางที่ดีก่อให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ มีการรับรู้ที่ต่อเนื่องเป็นความรู้สึกถึงผลสำเร็จของงานที่ได้ทำลงไป มุนสัน และเฮดา (Munson & Heda, 1974, pp. 156-166) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจภายในโดยอาศัยพื้นฐานมาจากทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ว่าเป็นความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในที่เกิดจากงานที่ปฏิบัติได้แก่การได้มีโอกาสที่จะใช้ทักษะและความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน การได้ทำสิ่งที่สำคัญและมีคุณค่าในการปฏิบัติงาน ริเริ่มงานใหม่ๆ ที่น่าท้าทาย ความประสบความสำเร็จในการทำงานด้วยตนเอง การมีโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ อรเพ็ญ พงศ์กล้า (2537, บทคัดย่อ) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความช่วยเหลือของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความพึงพอใจ ในงานตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลเอกชน เขต กรุงเทพมหานคร พบว่า พยาบาลประจำการพึงพอใจในงานด้าน ความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับ ลักษณะของงานความรับผิดชอบและความก้าวหน้าของงานอยู่ในระดับมาก

1.3.2 ความพึงพอใจภายนอก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พยาบาลวิชาชีพได้รับนโยบายของหน่วยงานที่ถูกผลักดันให้ปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 3.66$, $SD = 0.75$) ทั้งนี้เนื่องจากพยาบาลมีความพึงพอใจในความก้าวหน้าของงาน นโยบายของหน่วยงาน การยกย่องที่ได้รับเมื่อทำงานดีและการช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ตลอดจนความสามารถของผู้บังคับบัญชา ซึ่งเซเลสนิค (Zelesnick, 1985, p. 74) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในงานโดยแบ่งตามความต้องการของมนุษย์ว่าความต้องการภายนอกเป็นความต้องการทางกายภาพ

เช่น ความสะดวกสบายของสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ และรายได้ตอบแทนที่ได้รับและการได้ทำงานที่ตนเองถนัด สอดคล้องกับการศึกษาของ เกา Ying (Cao Ying, 1998, บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจในงานและความแตกต่างของระดับความพึงพอใจในงานของพยาบาลในประเทศไทย จำนวน 225 คน พบว่า พยาบาลมีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับสูงสุดในด้านการได้รับการยอมรับ การยกย่องชมเชย และด้านความสำเร็จและหน้าที่ความรับผิดชอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ ริออร์แดน (Riordan, 1991, pp. 59-64) พบว่าหากพยาบาลวิชาชีพได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่นทั้งจากผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมวิชาชีพและผู้ป่วย จะทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจในงานและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตามแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานเรื่องปัจจัยค่าจูงของ เฮิร์ซเบิร์ก, มูเนอร์ และซิดเดอร์แมน (Herzberg, Mausner & Synderman, 1959, pp. 113-114) โดยกล่าวถึงวิธีการปกครอง บังคับบัญชา (supervision technical) ว่าหมายถึงความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงานหรือความยุติธรรมในการบริหารงานรวมถึงความเต็มใจหรือไม่เต็มใจของผู้บังคับบัญชา ในการที่จะให้คำแนะนำหรือมอบหมายความรับผิดชอบให้แก่ลูกน้อง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในงาน ตำแหน่ง การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็งกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในงานกับความพึงพอใจในงาน ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความพึงพอใจในงาน ($r = .13$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าประสบการณ์ในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงาน "แสดงว่า" ระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้นทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจในงานมากขึ้นเนื่องจาก เมื่อพยาบาลมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากขึ้นเป็นการสะสมประสบการณ์ทั้งในด้านการปฏิบัติวิชาชีพและด้านวิชาการ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้วยระยะเวลาการปฏิบัติงานที่มากขึ้นทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความชำนาญในการปฏิบัติงานมากขึ้นเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ได้รับการยกย่องชมเชยจึงมีความพึงพอใจในงานมากขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณ สิละเศรษฐกุล (2542, หน้า 48) ซึ่งศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ บางแค พบว่าประสบการณ์ในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความพึงพอใจในงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.15$, $p - \text{Value} = 0.015$) และสอดคล้องกับการศึกษาของ อำพัน ไชยทองศรี (2530, หน้า 81) ศึกษาความพึงพอใจในงานของพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า พยาบาลที่มีประสบการณ์ในงาน 11 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานมากกว่าพยาบาลกลุ่มที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี แสดงว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่ามีความ

พึงพอใจในงานสูงกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ นพพรพงศ์ ว่องวิทย์การ (2539, หน้า 105) พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงาน 16 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจในงานสูงกว่าพยาบาลที่มีประสบการณ์ 1-5 และ 6-10 ปี และสุวรรณา ลีละเศรษฐกุล (2542, หน้า 9) พบว่า อายุงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานซึ่งการมีประสบการณ์ในงานมากมีส่วนช่วยให้พยาบาล วิชาชีพทำงานอย่างมั่นใจ สามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในหน่วยงานและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีกว่า ซึ่งจะช่วยให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและมีความพึงพอใจในงานมากขึ้น

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่าง ตำแหน่งกับความพึงพอใจในงาน ผลการวิจัยพบว่า ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับความพึงพอใจในงาน ($r = -.20$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงาน ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ บารอน และเพาลัส (Baron & Pauls, 1991, pp. 341-345) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานด้านลักษณะส่วนบุคคลพบว่า คนที่มีตำแหน่งสูงหรืออาวุโสกว่ามักจะมี ความพึงพอใจในงานสูงกว่าคนที่ตำแหน่งต่ำกว่าหรืออาวุโสต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อตำแหน่งสูงขึ้นย่อมมีการะงานมากขึ้น โดยเฉพาะงานด้านบริหารงานเอกสารทำให้เกิดความเหนื่อยหน่าย ซึ่งวิลโล พัวรักษา (2541, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ภาระงานมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความเหนื่อยหน่ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความรู้สึกเหนื่อยหน่ายมีผลต่อทัศนคติที่ไม่ดีต่อการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความเฉื่อยชา ท้อแท้ ไม่อยากทำงานและไม่พึงพอใจ ในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพงานลดลง (Maslach, 1982, p. 52) ความพึงพอใจในงานจะเกิดขึ้นเมื่อทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานนั้นสามารถลดความตึงเครียดของผู้ปฏิบัติงานให้ต่ำลงได้ สอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์เรืองพันธุ์ (Pongreungphant, 1997, abstract) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเผชิญความเครียดกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลในประเทศไทยพบว่า ความเครียดในงาน มีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในงาน เพนกรีทซ์ และพรานกรีทซ์ (Pankratz & Prankratz, 1974, pp. 211-216) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีตำแหน่งสูงขึ้นว่าจะมีความ รับผิดชอบงานมากกว่าพยาบาลที่อยู่ในตำแหน่งต่ำกว่า และในโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งจะต้องพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานต้องได้รับการรับรอง โรงพยาบาลภายในระยะเวลาที่กำหนด พยาบาลที่มีตำแหน่งสูงกว่าต้องรับนโยบายนำมาสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานเป็นอย่างมาก และเนื่องจากงานพัฒนาคุณภาพเป็นสิ่งใหม่บางคนยังมีความเข้าใจไม่ดีพอจึงเกิดการต่อต้านทำให้ผู้บริหารหรือผู้นำเกิดความเครียดจึงส่งผลให้ความพึงพอใจในงานลดลง วรรณวิไล จันทราภา และกันยา

กาญจนาบุรานนท์ (2533, หน้า 56) ศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลในประเทศไทยพบว่าสภาพการปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก โดยผู้ที่ไม่พอใจในสภาพการปฏิบัติงานจะมีผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานต่ำ ซึ่งความพึงพอใจในงานจะนำไปสู่การเพิ่มความสนใจในงานมากขึ้น เพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงาน ส่วนความไม่พึงพอใจในงานจะนำไปสู่ความสนใจในงานลดลง เกิดความท้อถอยในการทำงาน ทำให้ระดับการปฏิบัติงานลดต่ำลง

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความพึงพอใจในงาน ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r=.37$) กับความพึงพอใจในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการที่พยาบาลวิชาชีพได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงมีผลทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจในงานสูงด้วยซึ่ง บาร์นาร์ด (Barnard, 1968, pp. 142-149) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสิ่งจูงใจทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในงานว่าสิ่งดึงดูดใจทางสังคมได้แก่ ความสัมพันธ์อันดีกับมิตรในหมู่ผู้ร่วมงาน การยกย่อง การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน โอกาสที่จะมีส่วนร่วมในงานอย่างกว้างขวาง ได้แสดงความคิดเห็น ช่วยเหลือบุคคลที่ต่ำกว่าตนเป็นบุคคลสำคัญและส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในงาน ลดความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน ซึ่งบุญศรี ชัยจิตามร (2534, บทคัดย่อ) ศึกษาการรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้าหอผู้ป่วยและเพื่อร่วมงานพบว่า การสนับสนุนจากหัวหน้าหอผู้ป่วยและเพื่อนร่วมงานมีผลทางลบกับความเหนื่อยหน่ายทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความสุขในการทำงาน การได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาตนเองจากหัวหน้าหอผู้ป่วยหรือจากผู้บังคับบัญชาในเรื่อง การฝึกอบรม การเลื่อนตำแหน่ง มอบหมายงานที่เหมาะสมและตามความถนัดของพยาบาลวิชาชีพ ส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรรณ ลีละเศรษฐกุล (2542, หน้า 72) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะส่วนบุคคล แรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ บางแค พบว่า แรงจูงใจในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว การยอมรับ นับถือ ความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการพยาบาลได้ร้อยละ 42 - 30 และลูธาน (Luthan, 1992, p. 96) กล่าวว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ความเป็นมิตร การสนับสนุนเอาใจใส่ให้การแนะนำช่วยเหลือและความอบอุ่น เป็นสิ่งสำคัญทำให้บุคคลพึงพอใจในงาน การสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความพึงพอใจในงานแก่พยาบาลวิชาชีพเพื่อช่วยให้งานบรรลุประสิทธิภาพผู้รับบริการได้รับบริการที่มีคุณภาพ ดังนั้นการวิจัยจึงพบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงาน

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพที่เข้มแข็งกับความพึงพอใจในงาน ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .37$) กับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 แสดงว่า พยาบาลวิชาชีพมีบุคลิกภาพที่มีความยึดมั่น ความท้าทายความสามารถในการควบคุมสถานการณ์สูง มีความพึงพอใจในงานก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพของงานนั้นย่อมขึ้นกับองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญที่สุดคือต้องอาศัยทักษะที่มีหลักการ ซึ่งทักษะที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติงานจะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกมั่นใจในตนเองมีความพอใจในตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ จันทรจิรา วงษ์ชมทอง (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการปฏิบัติงาน คุณลักษณะและความพึงพอใจในงานของผู้สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2533 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3 สถาบัน จำนวน 125 คน โดยให้ผู้ได้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 76 คน เป็นผู้ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจในงานของผู้สำเร็จการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติด้านการบริการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังต้องมียังองค์ประกอบอื่นๆ ที่ทำให้พยาบาลมีความพึงพอใจในงานมากขึ้นซึ่ง อารี เพชรผุด (2530 ข, หน้า 62) ได้เสนอองค์ประกอบส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความพอใจในงานเกี่ยวกับลักษณะของบุคลิกภาพว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งมีแรงจูงใจภายในคือการได้ใช้ทักษะความสามารถอย่างเต็มที่ การได้ทำในสิ่งสำคัญและการประสบผลสำเร็จได้ด้วยตัวเองจะมีความพึงพอใจในงานมากกว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจจากภายนอก ได้แก่ เงินเดือน สวัสดิการต่างๆ และล๊อค (Lock, 1979, pp. 89-91) เสนอว่าองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงานอันดับแรกคือตัวงาน (work) ถ้าชอบและมีความสนใจในงานนั้นอยู่แล้วจะมีความพึงพอใจในงานสูง นอกจากนี้ยังมีลักษณะงานถ้ามีลักษณะท้าทายก็จะทำให้เกิดความสนใจและต้องการที่จะมีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ รวมทั้งปริมาณงานและความยากง่ายของงาน ต้องเหมาะสมกับความสามารถของบุคคลด้วย ตรงกับที่ นิวคัมเมอร์ (Newcomer, 1955, p. 12) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในงานว่า ตำแหน่งงานที่ทำหยาบความสามารถจะตอบสนองความพึงพอใจในงาน ฉะนั้นบุคลิกภาพที่เข้มแข็งมีความสำคัญต่อความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ ผลการวิจัยจึงพบว่าบุคลิกภาพที่เข้มแข็งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงาน

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า กลุ่มตัวทำนายที่สามารถร่วมทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพคือ การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและตำแหน่ง โดยมีความสามารถในการทำนายได้ร้อยละ 23 ($R^2 = .23$) และตัวทำนายที่ไม่สามารถทำนายความพึงพอใจในงานคือประสบการณ์ในงาน และเมื่อพิจารณาคุณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในแบบคะแนนมาตรฐานระหว่างตัวแปรทำนายกับตัวแปรเกณฑ์ ปรากฏว่า ตัวแปรทำนายที่

สามารถทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง และตำแหน่ง

เมื่อใช้วิธีสเต็ปไวส์ (stepwise) ตัวแปรที่สามารถทำนายคือ การสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็งและตำแหน่ง สามารถทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายเท่ากับ .23 ($R^2 = .23$) และเมื่อพิจารณา น้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวแปรทำนายที่มีความสัมพันธ์ในการทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ พบว่าตัวแปรทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางบวก คือ การสนับสนุนทางสังคมและบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง ส่วนตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางลบคือตำแหน่ง และตัวแปรที่มีความสำคัญและน้ำหนักมากที่สุดคือการสนับสนุนทางสังคม รองลงมาคือบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง และตำแหน่งตามลำดับ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า ประสิทธิภาพในงาน ตำแหน่ง การสนับสนุนทางสังคมและบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยมีตัวแปรทำนายที่ไม่สามารถทำนายความพึงพอใจในงานพยาบาลวิชาชีพคือ ประสิทธิภาพในงาน

จากผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคม สามารถอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพได้เป็นอันดับแรกคือ อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 14 ($R^2 \text{ change} = 14$) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางมีค่าเท่ากับ .37 ($Beta = .37$) แสดงว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีผลทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 37 เนื่องจากการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวกันชน (buffer) ต่อความเครียดที่พยาบาลวิชาชีพเผชิญในชีวิตทั้งในด้านการงานและครอบครัวทำให้พยาบาลวิชาชีพทราบว่า เมื่อมีความเครียดหรือมีปัญหาในชีวิตและการทำงานจะมีคนช่วยเหลือและแนะนำ ในการปฏิบัติงานจะมีพื้นที่ที่มีผลกระทบมากกว่าให้การดูแล มีคนห่วงใยเมื่อเจ็บป่วย และได้รับการสนับสนุนใน ความก้าวหน้าทางการงาน เลื่อนตำแหน่ง ได้รับการยกย่องเมื่อทำดี และลักษณะการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพคือการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย บรรเทาความทุกข์ความเจ็บป่วยช่วยให้สุขภาพดี สิ่งเหล่านี้ทำให้พยาบาลวิชาชีพรู้สึกมีคุณค่าในตนเองส่งผลให้มีความพึงพอใจในงานมากขึ้น และเมื่อเพิ่มตัวแปรทำนายเข้าไป พบว่าบุคลิกภาพที่เข้มแข็งสามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพได้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ($R^2 \text{ change} = 0.5$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางเท่ากับ .26 ($Beta = .26$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวก แสดงว่าเมื่อพยาบาลวิชาชีพมีระดับ บุคลิกภาพที่เข้มแข็งเพิ่มขึ้นย่อมมีแนวโน้มทำให้เกิดความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากเชื่อว่าบุคลิกภาพที่เข้มแข็งจะช่วยให้สามารถต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้ดี มองปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย สามารถควบคุมสถานการณ์ได้และมีความมุ่งมั่นไม่

ห้อยในการแก้ไขปัญหาจนประสบความสำเร็จ ซึ่งผลการปฏิบัติงานที่ดีเป็นการตอบแทนภายในที่ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกได้เองทำให้เกิดความมั่นใจ รับรู้ว่าคุณค่า มีขวัญกำลังใจดี และสามารถทำหน้าที่ได้ดี จึงเชื่อว่าบุคลิกภาพที่เข้มแข็งเป็นปัจจัยที่ช่วยอธิบายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ มีผลผลิตทางการพยาบาลสูง เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ผู้ใช้บริการและผู้บริหาร และเมื่อเพิ่มตัวแปรเข้าไปอีกคือ ตำแหน่งก็สามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในงานได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ($R^2 \text{ change} = .03$) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางเท่ากับ $-.17$ ($Beta = -.17$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบแสดงว่า การได้รับเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นจะทำให้ความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพลดลงเนื่องจากว่าเมื่อมีตำแหน่งสูงภาระหน้าที่ภาระงานที่จะต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้นมากมายทั้งด้านบริการ ด้านบริหาร และด้านวิชาการ ยุคนี้เป็นยุคแข่งขันเพื่อปรับปรุงคุณภาพการบริการพยาบาลให้ผู้รับบริการพอใจสูงสุด และมาเลือกใช้บริการของทางโรงพยาบาลต้องพัฒนาคุณภาพเพื่อให้ผ่านการรับรอง ในการพัฒนางานต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานบางครั้งมีการต่อต้านจากผู้ร่วมงาน ในขณะที่ผู้บังคับบัญชาที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมายมีงานเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะงานเอกสารต้องทำนอกเวลางานซึ่งเป็นเวลาของครอบครัว จึงทำให้เกิดความเครียดและทำให้ความพึงพอใจในงานลดลง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง บุคลิกภาพที่เข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลางและตำแหน่งสามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในงานได้ร้อยละ 23 ($R^2 = .23$) แม้ว่าจะทำนายได้ในระดับต่ำแต่ควรส่งเสริมให้มียุติต่อไปเพราะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเสริมสร้างความพึงพอใจในงานด้านแรงจูงใจภายใน ซึ่งการที่พยาบาลวิชาชีพได้รับการดูแลช่วยเหลือให้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน การมีโอกาสได้ช่วยเหลือผู้อื่น การได้รับโอกาสใช้ทักษะของตนเองอย่างเต็มที่ ได้ทำในสิ่งที่สำคัญและประสบความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จูงใจทำให้พึงพอใจในงานและจากผลการวิจัยยังพบว่า การสนับสนุน ทางสังคมเป็นตัวแปรที่เข้าสมการทำนายเป็นตัวแปรแรก นั้นแสดงว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสำคัญมากที่สุดและเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน จึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนา มีความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างผู้ร่วมงานผู้บังคับบัญชา คอยดูแลให้ความช่วยเหลือและแนะนำ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การทำงานที่ต้องใช้ทักษะความสามารถซึ่งจะทำให้พยาบาลรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น เป็นการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจประการหนึ่ง ในการที่จะยังผลให้เกิดบางสิ่งบางอย่างขึ้นผลการจูงใจจะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการทำงานได้ดีขึ้นทั้งนี้เพราะเหตุว่า โดยกระบวนการทางจิตของมนุษย์แล้วการจูงใจนั้นเป็นการสร้างความพอใจให้กับมนุษย์ความพึงพอใจนั้นเกิดขึ้นจากการได้ตอบสนองถึงความต้องการของมนุษย์และจากความ พึงพอใจนั้นเองที่เรียกว่ากระบวนการจูงใจได้เกิดขึ้นแล้วคือ เมื่อมนุษย์ได้รับความพึงพอใจก็พร้อมที่จะ

ประพจน์บางสิ่งบางอย่างที่เหมาะสมอันจะนำไปสู่การทำงานที่ดีกว่าที่เป็นอยู่และจากผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นอีกอย่างหนึ่งว่าการที่พยาบาลวิชาชีพมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าพยาบาลวิชาชีพมีความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มองเห็นงานเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพซึ่งลักษณะงานเป็นสิ่งที่ท้าทายให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ทำให้พยาบาลต้องการทำงานมากขึ้นส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยพบว่า ประสพการณ์ในงานการสนับสนุนทางสังคม บุคลิกภาพที่เข้มแข็ง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพอใจในงาน ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในงาน และตัวแปรที่สามารถรวมทำนายความพึงพอใจในงานคือตำแหน่ง การสนับสนุนทางสังคมและบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง โดยการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพที่ดีที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรจะสนับสนุนส่งเสริมพยาบาลให้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถ เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ให้ความช่วยเหลือในด้านการปฏิบัติงานและงานส่วนตัว การยกย่อง เพื่อเพิ่มความพึงพอใจในปัจจุบันการทำงานให้สูงขึ้น
2. ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรพัฒนาบุคลิกภาพของพยาบาลวิชาชีพให้มีบุคลิกภาพที่เข้มแข็งมากขึ้นเพื่อเสริมสร้างบุคลิกลักษณะให้มีความเข้มแข็ง อดทน มองปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ และแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพและปฏิบัติงานมีความสุข
3. ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรช่วยเหลือสนับสนุนแก่พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง ในการร่วมแก้ไขปัญหา ข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในการทำงาน
4. พยาบาลที่มีประสบการณ์ยาวนานกว่า ควรมีการถ่ายทอดความรู้ วิธีการปฏิบัติงานการให้คำแนะนำอย่างมีหลักการและเหตุผล ถูกต้องตามมาตรฐาน ให้แก่พยาบาลที่มีประสบการณ์น้อยกว่า เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงานทำให้พึงพอใจในงานมากขึ้น
5. จากผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพได้ดีที่สุด ผู้บริหารทางการพยาบาลจึงควรส่งเสริมให้มีการสนับสนุนทางสังคมแก่พยาบาลวิชาชีพอยู่ต่อไป โดยเฉพาะในด้านความใกล้ชิดสนิทสนม การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การส่งเสริมให้พัฒนา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพได้สูงขึ้น

2. ศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับ ผลของการเสริมสร้างความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เช่น การจัดอบรมการฟื้นฟูวิชาการ การจัดกิจกรรมกลุ่ม โดยการฝึกอบรมระยะสั้นและติดตามประเมินผลจากผู้เข้ารับการอบรมในด้าน ความพึงพอใจในงาน

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University